

Gedeputeerden maken de balans op

MARC JANSSEN

Sinds de vaststelling van het Natuurbeleidsplan in 1990 gaat het in Nederland niet alleen meer over het veiligstellen van de laatste restjes natuur. Ook het ontwikkelen van nieuwe natuur krijgt steeds meer aandacht. Langs de randen van het duingebied worden beekjes gegraven en landbouwgronden omgezet in natuurgebied. De uitvoering van dit beleid is in handen van de provincies. Vandaar dat de redactie van DUIN langs ging bij twee gedeputeerden: mevrouw F.G. van Diepen-Oost van Noord-Holland en de heer J. Heijkoop van Zuid-Holland.

Het parapedaardje voor natuurontwikkeling in de kustzone van Zuid-Holland is het gebied Lentevreugd bij Wassenaar. Hier is het gelukt om in zeer korte tijd overeenstemming te bereiken met de bollensector over 100 ha nieuwe natuur midden in de Randstad. Het was volgens de heer Heijkoop ook hard nodig om in de duin- en bollenstreek "een daad" te stellen. De druk voor nieuwe bouwlocaties op bollengrond was zeer groot en deze druk kon alleen worden weggenomen met flinke investeringen in de natuur. De streek moest duidelijk maken, dat bollenteelt en natuur wel degelijk samen kunnen gaan. De realisatie van het project Lentevreugd betekent echter niet, dat de natuurdoelstellingen in de duinen bollenstreek al zijn bereikt. Bij het antiverdrogingsbeleid in de Amsterdamse Waterleidingduinen doen zich nog geweldige problemen voor. De vermindering van de grondwaterwinning en de aanleg van een bufferzone langs de duinen wil nog niet van de grond komen. Rond dit duingebied ontstonden begin 1997 problemen met wateroverlast op de bollenpercelen. Het beschuldigende vingertje ging onmiddellijk richting natuurgebied. Daar had het waterleidingbedrijf een eerste stap gezet bij de vermindering van de grondwaterwinning en daardoor liepen de bollenpercelen nu onder water. Inmiddels is uit onderzoek gebleken, dat de zaak niet zo simpel ligt. De oorzaak voor de wateroverlast moet gezocht

worden in ijslenzen in de ondergrond van de bollenpercelen als gevolg van vorst. Maar "de weinig genuanceerde reacties van de agrarische sector en gemeenten kwamen voort uit frustraties; frustraties omdat niemand vat kon krijgen op de precieze oorzaken van de wateroverlast", aldus de heer Heijkoop. Inmiddels zijn de gemoederen wat bedaard en kunnen partijen elkaar weer recht in de ogen kijken. De heer Heijkoop is geen moment van plan geweest om het antiverdrogingsbeleid overboord te zetten. "Het heeft immers geen zin om maatregelen te nemen (zoals het weer opvoeren van de grondwaterwinning in de duinen) als je weet dat die maatregelen de wateroverlast op de bollenpercelen niet kan oplossen. Daar is ook de bollensector niet mee gediend". Volgens de heer Heijkoop moet de oplossing gezocht worden in de aanleg van bufferzones rond de duinen en een aangepast beheer van het oppervlaktewater: "Dit beheer zou meer op microniveau moeten plaatsvinden, maar daar is wel de medewerking voor nodig van de waterbeheerders. Gelukkig vindt nu constructief overleg plaats met Hoogheemraadschap en het Waterschap de Oude Rijnstromen". In het vervolgonderzoek dat de heer Heijkoop voorstaat zou ook het antiverdrogingsbeleid moeten worden meegenomen. "Het doel van de provincie blijft om de (oppervlakkige) grondwaterwinning in de duinen stop te zetten. Daar is grote natuurwinst mee te bereiken en dat is ook de afspraak uit het Pact van Teijlingen".

Goeree

Grote kansen ziet de heer Heijkoop in de Kop van Goeree: "Hier staan we aan de vooravond van extra mogelijkheden voor natuurontwikkeling". Het beleid richt zich hier in eerste instantie op het behoud van de bloemzaadteelt: "Deze 600 ha agrarisch gebied is uniek in Nederland en vormt in de zomer een schitterend palet van kleuren. De agrarische sector kan er een goede boterham mee verdienen en de toerist kan genieten van het kleurrijke landschap". De speelruimte voor natuurontwikkeling zit hem in het resterende gebied. Een eerste stap die gemaakt moet worden is het concentreren van de kampeerterreinen. Hierbij kan een win-win situatie ontstaan: een kwaliteitsverbetering op het ruimere (maar geconcentreerde) areaal kampeerterrein en de ruimte die vrijkomt benutten voor natuurherstel. Vervolgens kan door een selectief aankoopbeleid op gronden die niet geschikt zijn voor de bloemzaadteelt de tweede tranche van 125 ha natuurontwikkeling worden gerealiseerd. De heer Heijkoop is hoopvol en verwacht in 1998 in ieder geval op het niveau van de doelstellingen overeenstemming te bereiken met de streek.

Voorne

Ook op Voorne zijn successen geboekt, meldt de heer Heijkoop trots. Hier is Westvoorne akkoord ge-

Een doorkijkje op Lentevreugd bij Wassenaar, waar binnen afzienbare tijd de natuur weer volop de ruimte krijgt (foto: Marc Janssen).

Natuurontwikkeling heeft recent plaatsgevonden in de Klip. Het is spannend wat de natuur de komende jaren zal gaan doen in dit gebied (foto: Marc Janssen).

gaan met 120 ha natuurontwikkeling. Duinrellen zullen worden hersteld en een deel van het glas wordt verplaatst naar een concentratiegebied rond Tinte.

Volgens Heijkoop zijn met Lentevreugd, Voorne en Goeree de grote projecten voor natuurontwikkeling in de duinzoom wel gerealiseerd. Vervolgprojecten zullen kleinschaliger zijn. Deze zullen meer het karakter dragen van de (gewenste) bufferzone rond de Amsterdamse Waterleidingduinen: smalle overgangszones tussen natuurgebied en cultuurgebied die zodanig zijn ingericht, dat beide functies optimaal tot hun recht komen.

Stap voor stap

In Noord-Holland is de zaak anders aangepakt. Hier is de provincie in 1994 gestart met het project "Duinzoom". Langs de gehele rand van het duingebied in Noord-Holland moesten economische en ecologische ontwikkeling met elkaar in verband worden gebracht om op deze wijze een meerwaarde te bereiken. Al snel bleek het gebied te omvangrijk en de regionale verschillen te groot. Inmiddels is het duinzoomproject dan ook in drie stukken geknipt en wordt meer gebiedsgericht en regionaal gewerkt. Over de resultaten van het beleid is mevrouw Van Diepen zeer realistisch: "Ik heb geleerd, dat je bij dit soort werk geduld moet hebben. Het is vaak een kwestie van voorzichtig opereren, draagvlak zien te verkrijgen en veel geduld hebben". Zonder steun vanuit de regio kun je weinig bereiken, is de stellige overtuiging van mevrouw Van Diepen, en het verkrijgen van die steun kost tijd.

Het Hargergat bij Schoorl-Groet is één van de bekendere duinrellen in Noord-Holland (foto: Henk Wijkhuisen).

BES

Een project waar de tijd tegen begint te werken is het project "Bergen-Egmond-Schoorl" (het zgn. BES-project). Hier is de afgelopen jaren, na moeizaam overleg met de agrarische sector, gekozen voor een alternatieve aanpak. Van de 920 ha nieuwe natuur die van de grond moet komen in de duinzoom zal de helft worden gerealiseerd door agrarisch natuurbeheer. Agrariërs zelf gaan aan de slag om nieuwe natuur te realiseren. Voor deze nieuwe vorm van beheer krijgen zij een zgn. beheersvergoeding. Een groot probleem op dit moment is het vaststellen van de vermoedelijke hoogte van de beheersvergoeding (die is uiteraard veel te laag) door het ontbreken van een wettelijke basis. Op landelijk niveau wordt, tot frustratie van mevrouw Van Diepen, nog te langzaam gewerkt aan het wettelijk verankeren van het Programma Beheer.

In Noord-Holland is afgelopen jaren ook hard gewerkt aan allerlei kleinschalige verbeteringen in de duinzoom. Mevrouw Van Diepen somt er een aantal op. Er zijn paddentunnels aangelegd, duinrellen hersteld en hier en daar zijn stukjes nieuwe natuur gerealiseerd zoals het Liobaklooster te Egmond, De Wijde Nes bij Bergen, de gronden rond De Nollen bij Abbestede en het gebied bij de Hanenplas op Texel.

Met enige trots spreekt mevrouw Van Diepen over het project "De Groene IJmond". Hoewel hier weinig hectaren natuurgebied worden gerealiseerd, is conservering van de huidige situatie toch al een belangrijk winstpunt. "Met name omdat de gemeenten er volledig achter staan".

Streekplan

Een punt van zorg voor mevrouw Van Diepen is het gebied tussen Haarlem en de Kennemerduinen. Dit gebied slijt langzaam dicht met allerlei stedelijke activiteiten. Het "groen" verdwijnt langzaam en de functie voor de recreatie wordt minder. Onlangs bleek dat nog eens bij de uitbreiding van het ziekenhuis: sportvelden moeten plaatsmaken voor bebouwing. Mevrouw Van Diepen verwacht veel van het nieuwe streekplan: "Hierin moet de verstedelijking in banen worden geleid door te werken met bebouwingscontouren". Volgens haar is het ook een expliciete taak van de provincie om het buitengebied te beschermen tegen verstedelijking, want "er zijn maar weinig gemeenten die oog hebben voor het buitengebied". Desondanks is ze hoopvol voor de toekomst, want "het belang van de natuur scoort nog steeds goed".